

MASARYKOVA UNIVERZITA
Filozofická fakulta, Ústav Hudební vědy

**K PROFILU HUDEBNÍHO SKLADATELE A ARANŽÉRA
EVŽENA ZÁMEČNÍKA**

DIPLOMOVÝ SEMINÁŘ II

Karol Frydrych

Brno 2010

Cílem mé magisterské diplomové práce bylo podat nejen ucelený životopisný přehled a jeho zachycení v širších souvislostech, ale i výčet dat. K dosažení tohoto předsevzetí jsem primárně volil formu rozhovoru. Četná interview jsem poté per partes přepisoval a použil je jako důležitý pramen své práce. Jsem velice vděčný za ochotu, srdečnost a pohostinnost nejen Evžena Zámečnicka, ale i jeho manželky Anny, které pro mne jako návštěvu měla vždy nachystané nějaké pohoštění. V textu je tedy citována celá řada autorských výroků. V případě, že některé z nich byly v rozporu se skutečností, např. omyly v letopočtech, tak jsem je nahradil daty správnými bez uvedení rozporu. Dále jsem použil četnou českou literaturu (převážně periodika Hudební rozhledy) i literaturu zahraniční, ojediněle internetové zdroje. Jejich studiem a v neposlední řadě též kritickým srovnáváním faktů jsem se pokusil podat co nejpřesnější obraz popisovaného tématu.

Primárním cílem této práce však bylo přinést globální pohled na významnou osobnost 2. pol. 20. stol. Evžena Zámečnicka nejen jako hudební skladatele a aranžéra, ale i jako houslistu, pedagoga, dramaturga, organizátora, zakladatele a dirigenta - uměleckého vedoucího souboru Brno Brass Band. Se zřetelem na moje osobní zaměření, jsem učinil poznámku o kantorech-varhanících, se kterými Evžen Zámečnick coby houslista spolupracoval. Nepovšimnut nezůstal ani jeho kamarád z dětství, houslista a muzikolog FF MU Brno Rudolf Pečman, se kterým Evžen Zámečnick vyrůstal na stejné ulici ve Frýdku-Místku.

Nepodařilo se mi zjistit více informací o Zámečnickově působení na JAMU než je uvedeno v textu. Právě pedagogická činnost Evžena Zámečnicka na JAMU není literárně zachycena a je inspirujícím tématem pro bádání další. Naopak pedagogická činnost na Konzervatoři Brno je díky sborníkům, které tato instituce vydává zmapována slušně. Pro získání uceleného obrazu jsem také oslovil dva absolventy této školy k napsání stručných reflexí.

Z celého kontextu magisterské diplomové práce je umožněno nahlédnout blíže do života Evžena Zámečnicka a jeho celoživotnímu oddání se jediné múze – hudbě. Jeho hudební cítění kypí originalitou a invencí, o čemž vypovídá řada kompozic. Už, když jsme sledovali počátky Zámečnickových studií, bylo zjevné, že paralelně s houslovou hrou Zámečnick stále více cítil své poslání být skladatelem, a proto se zaměřil se na tuto oblast dalším studiem. Tak se stalo, že Zámečnick kompozici studoval do svých čtyřiceti let. Angažování v orchestru Janáčkova divadla mu dalo rozšiřující pohled hudebníka, který byl také obohacovaný prací na třech kvartetních opusech. Je mimo veškerou pochybnost, že pro kvalitu i rychlost své práce měly rozhodující význam schopnosti analytické i syntetizující, spolu s určující co nejpřesnější

a vyhraněnou představou cílového tvaru komponovaného díla. Inspirační zdroje každého umělce jsou jeho nejvlastnějším a nejsubtilnějším hájenstvím. Je známo, že např. Zdeněk Pololáník je inspirovaný barvami, např. rozkvetlou loukou. Ve většině případů se ale skladatelé o těchto věcech nesvěřují ani nejbližšímu okolí a pozorovateli tak zbývá, než se pokusit vydedukovat alespoň vlivy vnější. Zámečník byl od svých dětských let ovlivněn skautingem a osobností Jaroslava Foglara, na jehož počest napsal několik skladeb. Početná tvorba je inspirovaná také rodným krajem.

Zámečník byl vzdělán nejprve na Konzervatoři Brno, poté na JAMU v Brně, Státní vysoké hudební škole v Mnichově a na AMU v Praze, kde studoval uměleckou aspiranturu. Osobnost Evžena Zámečníka byla primárně ovlivněna svým otcem, který byl zdatným lidovým hudebníkem ve Frýdku-Místku. Další významnou formující osobností byl jeho o deset let starší bratranec Boris Hajdušek, profesionální hudebník, autor cca tří set opusů, který ho zasvětil do instrumentace dechových orchestrů. Učitelé skladby: Zdeněk Blažek na konzervatoři a Jan Kapr, Günter Bialas, Jiří Dvořáček na hudebních fakultách měli na Zámečníka bezesporu mimořádný vliv. Přátelství s hudebním skladatelem vyústilo v početnou korespondenci. Právě interní vzpomínky na výše citované osobnosti jsou nedílnou součástí práce.

Evžen Zámečník na scénu soudobé hudby přinesl řadu impulsů, inovací a invence. Nejpočetnější skupinu z jeho tvorby tvoří komorní hudba. Zámečník skladatel byl pochopitelně silně ovlivněn svojí zkušeností komorního hráče. Jeho obsáhlé hudební dílo obsahuje více než devět desítek opusů komorního typu až po rozsáhlá vokální či orchestrální díla, včetně kantát. V posledních desetiletích však také komponuje pro velké dechové orchestry. Stanovený rozsah práce mi nedovolil pustit se do hlubších analýz Zámečnickova díla. Jakožto znalec koncertní dechové hudby byl Zámečník zván i v době totalitního komunistického režimu do zahraničí. Tyto zahraniční mise měly pro Evžena Zámečníka nesporně velký význam, protože slyšel na světové úrovni nejen nejlepší velké dechové orchestry, ale i repertoár, který byl u nás neznámý. Jeho zahraniční stáže přispěly k obohacení repertoáru na domácí scéně. Právě díky zahraničním exkurzím získal větší rozhled a byl bezesporu inspirován. Podstatná je i literární činnost Evžena Zámečníka, který nejen spontánně komponuje, ale i píše texty, zvláště recenze do Hudebních rozhledů. Cenné jsou ale také jeho texty na programech představení coby dramaturga Janáčkova divadla. Přínos Evžena Zámečníka české hudební kultuře je tedy zřetelný.

Součástí mé práce jsou také informace o spolupráci se špičkovými interprety Zámečnickovy hudby. V rámci kompozičního vymezení jsem s Evženem Zámečníkem

prokonzultoval jeho názory na fugu, dodekafonii, aleatoriku..., ale i jeho názory pedagogické, kterak skladbu vyučovat.

Závěrečný přehled skladeb, datum vzniku, premiér, ocenění a soupis literatury by mohl sloužit jako výchozí pramen studentům při realizaci dalších prací zabývajících se tvorbou E. Zámečnicka.

Hořké politické zkušenosti s režimem komunismu, které se dotkly primárně Evženových rodičů i díky přirozené empatii skladatele samotného nezanechaly v Zámečnickovi pocit nějaké ukřivděnosti. Naopak se zdá, že odtud plyne filozofický nadhled, ale i pokora vůči životním peripetiím, např. současné nemoci.

V období, kdy jsem začal psát tuto magisterskou diplomovou práci, slavil Evžen Zámečnick významné životní jubileum. Je potěšitelné, že k počtě oslavence zazněly tři koncerty. Nejprve zareagovala Konzervatoř Brno, která 16. března 2009 uspořádala *Koncert k životnímu jubileu Evžena Zámečnicka*. Poté pražská konzervatoř J. Deyla pro postižené, která zrealizovala dne 15. dubna 2009 *Koncert k sedmdesátinám Evžena Zámečnicka*.

Komorní koncert k životnímu jubileu Evžena Zámečnicka uspořádal Klub moravských skladatelů, Město Brno, Nadace Leoše Janáčka a Hudební nadace OSA v úterý 15. září 2009 v koncertním sále Konzervatoře v Brně, kde účinkoval žesťový soubor Brno Brass Band, který oslavenec v roce 1982 založil a jež až do února letošního roku řídil. Ve dnech 15 – 18. října 2009 uspořádalo Sdružení dechových orchestrů České republiky v Ostravě Mezinárodní soutěž velkých dechových orchestrů. Nejlepší sólový výkon podali žáci ZUŠ Tutti Jihlava se skladbou Evžena Zámečnicka – ROMANCE PRO DVA.

Výše uvedené příklady, které v žádném případě nejsou úplným výčtem koncertů, na nichž v roce 2009 zazněly Zámečnickovy skladby jasně dokazují, že skladatelský odkaz Evžena Zámečnicka je živý.

V souvislosti s životním jubileem Evžena Zámečnicka byly publikovány dva rozhovory, které vyšly v Opus musicum č. 1, 2010 a ve Věstníku Historicko – vlastivědného kroužku v Žarošicích č. 19, 2010. Na vzácného moravského jubilanta si vzpomnělo také německé hudební vydavatelství Der Musikverlag für Blasmusik, které vydalo informační leták *Zum 70. Geburtstag von Evžen Zámečnick*. Na titulní straně čtyřstránkového barevného informačního letáku formátu A4 je uveden vinš: „Der Musikverlag Kliment gratuliert!“ Na straně druhé je skladatelova Fotografie se stručným životopisem. Poté následuje výčet skladeb vydaných nakladatelstvím Musikverlag Kliment.

Význam a kulturní přínos Evžena Zámečnicka, který pro rodný kraj napsal více než dvě desítky skladeb vyhodnotilo zastupitelstvo města Frýdku-Místku rozhodnutím udělit Evženu Zámečnickovi *Cenu statutárního města Frýdku-Místku* za dlouholetou tvůrčí činnost. Stalo se tak 13. března 2009.

Průběh zpracování této magisterské diplomové práce se podobal skládání puzzle, kdy jednotlivé útržky informací a dat byly do sebe skládány, na jehož konci – přestože požadované strany jsou zaplněny – není dle mého názoru pohled na Evžena Zámečnicka zcela komplexní. Lze doufat, že výpovědní hodnota této práce není ve vyčerpávajících informacích, byť jsem se o ně snažil, ale v zachycení různorodých pohledů na Zámečnickovu osobnost, s kompatibilním životním příběhem. Ve své práci jsem se nažil podat umělecký obraz o člověku, který zasáhl široké spektrum umělecké tvorby – oblast skladatelskou, aranžérskou, dirigentskou, pedagogickou, dramaturgickou, organizační, houslové interpretace... Tato práce by mohla sloužit jako zdroj informací či podklad k dalšímu a hlubšímu bádání.

Zdravotně indisponovaný Evžen Zámečnick se od roku 2007 do dnešních dnů skladatelsky odmlčel, jelikož se věnuje rehabilitaci. Lze si jen přát, aby se uzdravil a obohatil kulturní dědictví našeho národa dalšími svými kompozicemi.